

AVRUPA MÜŞTEREK PAZARI VE ORMANCILIĞIMIZ

Yazan

Doç. Dr. Hayrı NURAY

I. GİRİŞ.

Mâlûm olduğu üzere, Devletlerarası siyasi, askeri, ekonomik ve sosyal münasebetler gittikçe artmaktadır. Devletlerin gayretiyle düzenlenen bu münasebetlerin neticesinde milletler birbirlerine daha fazla yaklaşmaktadırlar. I nci Cihan Harbinden sonra kurulan Milletler Cemiyeti ile bilhassa 2 nci Cihan Harbinden sonra teessüs eden Birleşmiş Milletler teşkilatı bu yaklaşımda önemli roller ifa etmişlerdir. Siyasi ve askeri mülâhazalarla ortaya çıkan bu nevi teşekküller, ekonomik ve sosyal münasebetlerin ele alınmasını ihmâl etmemişlerdir. Zira bugün artık anlaşılmıştır ki, milletleri birbirine yaklaştıracak olan bağlar ekonomik ve sosyal münasebetlerin geliştirilmesi ve halk tabakalarına mal edilmesiyle olur. Birleşmiş Milletler Genel Kuruluna bağlı olan Ekonomik ve Sosyal Konsey, UNESCO (B. M. Eğitim - İlim-Kültür Teşkilatı), FAO (B. M. Gıda ve Tarım Teşkilatı), Milletlerarası İşçi ve Dünya Sağlık Teşkilatları gibi ihtisas komisyonları ile bu gayenin tahakkukuna çalışılmaktadır. Bu şekilde dünyaya şâmil organizasyonlar vücade geldiği gibi, bölgevi teşekküller de zuhur etmektedirler. Bunlar arasında kuruluş gayeleri farklı olmakla beraber Amerikan Birliği, Atlantik Paktı, CENTO, Avrupa İşbirliği teşkilâtıyla Avrupa Serbest Ticaret Bölgesi ve Avrupa Müşterek Pazarı zikredilebilirler. Adından da anlaşılacağı üzere, Avrupa Müşterek Pazarı daha ziyade ekonomik mülâhazalarla kurulmuştur, denilebilir. Bu pazarda bir emtia, hizmet arz ve talebi serbest rekabet şartları altında karşılaşacaktır. Avrupanın ekonomik bakımından en gelişmiş 6 devletinin katıldığı bu pazar milletlerarası ticarete son derece ehemmiyetli bir merhale teşkil etmektedir; memleketimiz de bu pazarın bir üyesi olmak için müracaat etmiştir ve halen bu pazara üye olmamız ihtimali kuvvetli görünmektedir. Binaenaleyh Avrupa Müşterek Pazarı ile Türkiye arasındaki münasebetlerin şimdiden tedkikinde büyük fayda vardır. Bittabi bu münasebetler çeşitli iktisadî sektörler yönünden ele alınabilir. İşte bizde Avrupa Müşterek Pazarı ile Ormancılık sektörü arasında-ki muhtemel münasebetleri tedkik edeceğiz.

II — AVRUPA MÜŞTEREK PAZARININ KURULUŞU SEBEPLERİ.

İktisadî alanda işbirliği keyfiyetinin ne kadar verimli ve faydalı olacağını en iyi misalini 1948 yılında Avrupa İktisadî İşbirliği Teşkilatının (OECC) kurulması

teşkil etmiştir¹. Bu şekilde Batı Avrupa memleketlerinin dış ticaretinde önemli bir artış görülmüştür. Bu yönde vukua gelen gelişmenin hakiki âmili beynelmil ticaretin liberasyon yani ticaret üzerindeki kemmi kayıtlamaların kaldırılması esasına istinad ettirilmiş olmasıdır. Esasen bu birliğe dahil olan bütün devletler (Türkiye de dahil), ticareti serbest bırakmanın prodüktiviteyi arttırmak ve hayat seviyesini yükseltmek için çok müessir bir vasıta olduğu noktasında birleşmiş bulunmaktadır².

Avrupa İşbirliği Teşkilatında, aza devletler daima diğer azaların durumlarını nazara alarak milli ekonomi politikalarını tesbit etmişlerdir. Bu durum tarihte eşine rastlanmayan Milletlerarası İşbirliği fikrini ifade etmektedir. Bu işbirliği zihniyetidir ki, Avrupa Müşterek Pazarının kurulmasında esash hareket noktası olmuştur. Bugün Müşterek Pazara dahil olan Benelüks devletleri, Almanya, Fransa ve İtalya müşterek pazardan önce, 18 Nisan 1951 de Avrupa Kömür - Çelik birliğini kurmuşlardır. İktisadi alanda daha sıkı bir işbirliğinin başarıları geçen bu denemesinden müphem olarak, bu 6 devlet 1955 de Messina da yaptıkları toplantı sonunda aralarında müşterek pazar kurma hususunu kararlaştırdılar. Böylece, serbest ticaretin doğurduğu müsbet neticelerden faydalanarak daha hızlı bir gelişme sağlamak amacı ile Batı Almanya, Belçika, Fransa, Hollanda, İtalya ve Lüksemburg devletleri aralarında gümrük tarifelerini kaldırmak üzere, 25 Mart 1957 de Roma'da bir anlaşma imza ettiler³. Şu halde Avrupa Müşterek Pazarı bu tarihte doğmuş oldu. Ancak anlaşma gereğince, gümrük tarifelerinin indirilmesi hareketine 1 Ocak 1959 da başlanacaktı. Nitekim de öyle oldu ve müşterek pazar memleketleri gümrük tarifelerinde ilk %10 indirmeyi bu tarihte yaptılar.

Demek oluyor ki, Avrupa Müşterek Pazarının kuruluşunda asıl sebep, milletlerarası ticaretin serbest olmasının doğurduğu müsbet neticelerden istifade ederek daha süratli gelişmek arzusudur.

III — MÜŞTEREK PAZAR ANLAŞMASININ ESAS GAYELERİ.

Hiç şüphe yok ki, müşterek pazar yukarda ifade edildiği gibi, bir iktisadi gaye ile kurulmuştur. Ancak, kurucularına göre, gayenin yanı başında siyasi maksatlar da yer almaktadırlar. Bunlardan biri her şeyden önce Avrupa Birliği teşkiline doğru gitmektir. Böylece iktisat dışı gaye ve ideallerin de bulunması, müşterek pazar fikrini çok cepheli bir mahiyete sokmaktadır. Mâlûm olduğu üzere, bugün dünya iki bloka (A.B.D. ve Sovyet Rusya bloku) ayrılmış bulunmaktadır. İşte bu iki kuvvet arasında muvazeneyi temin edecek 170 milyonluk nüfusu ile Avrupa Birleşik Devletleri fikrini tahakkuk ettirmek ve böylece Avrupanın emniyet ve menfaatlerini bir 3. blok yardımı ile korumak gayesi de, bu müşterek pazar fikrinde mündemiçtir. Bundan başka Avrupa kültür ve medeniyetini evvelki asırların parlak seviyesine yeniden ulaştırmak da bu birliğin gayeleri arasında zikredilebilir⁴. Görülüyor ki, 6 aza devletin müşterek bir ekonomik birlik yapmak gibi mahdut bir gaye ile başlayan Avrupa Müşterek Pazarı, yeni bir Avrupa meydana getirmek gayesi peşindedir.

1 17 Devletin katıldığı bu teşekkül 30 Eylül 1962 de yerini A.B.D., Kanada ve İspanya'nın katılmasıyla İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilâtı (O.C.E.D.) na terketmiştir.

2 Gürsoy, B. : Avrupa serbest mübadele bölgesi. S.B.F. dergisi C: XV: No: 1: Ankara, 1960, s: 115.

3 İren, C. : Avrupa Müşterek Pazarının kuruluşu, gayesi, prensipleri. T. Ekonomi kurumu Neş. Ankara, 1960, s: 8.

4 Üstünel, B. : Avrupa Müşterek Pazarı ve Türkiye. Forum Dergisi, 1959 s: 137.

Bu böyle olmakla beraber müşterek pazarın esas gayelerini anlaşmanın metnine istinaden tesbit etmek lâzımdır. Bunları başlıca 4 kısımda toplamak mümkündür:

- 1 — Üyeler arasında, gümrük tarifeleri ve kontenjanların tedricen kaldırılması;
- 2 — Geçici periyod sonunda üye olmayan devletlere karşı tatbik edilecek müşterek bir gümrük tarifesinin tesisi;
- 3 — Sermaye, hizmet ve şahısların serbestçe münakalesi;
- 4 — Müşterek ekonomik ve sosyal bir politikanın tedricen kurulması.

Yukardaki esasların tahakkuku 12-15 senelik geçici bir müddet içerisinde vukubulacaktır. Ayrıca bu müddet 4 er senelik 3 merhaleye ayrılmaktadır. Bundan maksat, önceden tesbit edilmiş bir programa göre, milli ekonomilerin tedrici intibakını sağlamaktan ibarettir; yani müddetlerin böylece tesbiti, arzu edilen zamanda, çeşitli milli ekonomilere mensup müteşebbislerin gerekli reformları yapmaları hususunda kendilerine fırsat ve imkân verilmesi noktasına dayanır.

IV — AVRUPA MÜŞTEREK PAZARI VE TÜRKİYE.

Bilindiği gibi Türkiye, Avrupa Müşterek Pazarına iltihak etmek arzusundadır. Bir kısım müellifler, Avrupa Müşterek Pazarına girmemizin bilhassa milli sanayi üzerine menfi bir tesir yapacağını ileri sürmektedirler. Bundan başka ihracatımızın önemli bir kısmının Avrupa Müşterek Pazarı memleketlerine yaptığımıza göre, (ihracatımızın %70-80 ini teşkil eden malların %30-40 ı müşterek pazara satılmakta)⁵ ticaret bilâncomuz yönünden birtakım muvazenesizliklere maruz kalacağımız da ifade edilmektedir. Yabancı sanayi mämullerinin az veya hiç bir gümrük tesirine uğramadan memleketimize girmesi yerli sanayiye yok olmasına sebep olacaktır. Diğer taraftan bir kısım müellifler de aksi mütalâada bulunmakta ve bugüne kadar devamlı himaye altında tutulan yerli sanayiye müstehtlik aleyhine himayesi mümkün değildir, demektedirler. Binaenaleyh Avrupa Müşterek Pazarına girilmesi ve milli sanayimiz rekabet şartları altında gelişme imkânlarını araştırmalıdır.

Bu görüşlerin dışında Türkiye'nin Avrupa Müşterek Pazarına girmesi konusu sadece, ekonomik yönden değil aynı zamanda sosyal, kültürel ve politik yönlerden de ele almak isteyenler mevcuttur. Mevzu bu yönlerden ele alınırsa, kaderimizin, bu güne kadar bağlı kaldığı Avrupa camiasının bu birliğine, katılmaklığımızda fayda vardır. Bu böyle olmakla beraber, Müşterek Pazara katıldığımız takdirde sadece ekonomik yönden dahi birtakım faydalar sağlanacaktır. Bunlardan birincisi, üye devletlere yapmaktaki olduğumuz ihracatın artmasıdır. Ayrıca, yeni bir takım mahsullerin taze meyve ve sebze, canlı hayvan, et ve balık gibi zirai mahsullerin geniş ölçüde ihraç edilebileceği iddia olunabilir.

Bu faydalardan bir diğeri de prodüktivitenin yükselmesi yönündendir. Türkiye, müşterek pazarın hasıl edeceği rekabet karşısında bünyesine uymayan iş sahalarını bırakarak kendisi için verimli iş sahalarına yer verecektir. Böylece milletlerarası iş bölümü ve ihtisaslaşma dolayısıyla istihsalin prodüktivitesi yükselmiş olacak, mü-

5 Üstünel, B. : Milletlerarası İktisadi Birleşmeler teorisi. Ank. 1960 s. 168

teşebbislerin de rasyonalizasyon tedbirleri olarak maliyetlerini düşürmeleri mümkün olacaktır.

Müşterek Pazar devletleri arasında her türlü iş hareketi sayesinde işçilerde bilgi ve görgü artışı temin edilecek ve böylece kezalik produktivite yükselecektir. Türkiye'nin Avrupa Müşterek Pazarına girmesi dolayısıyla kredi yardımının artacağı ve muhtemelen yabancı sermaye yatırımlarının da çoğalacağı hususuna işaret etmek de lâzımdır. Bu hususta ziraat sektörünün daha rüçhanlı bir durumda bulunduğu söylenebilir.

Bütün bu tetkiklere göre, Avrupa Müşterek Pazarı içerisine girmekte fayda mülahaza edilebilir. Hattâ, anlaşmanın, 4 üncü maddesinde zikredilen müşterek ekonomik ve sosyal politika içerisinde iktisadî kalkınma imkânlarımız arttırılabilir. Ancak, şu noktaya işaret etmek yerinde olur ki, Avrupa'nın en mühim sanayi memleketlerinin teşkil ettiği bu gruba, Türkiye gibi iktisadî kalkınmasını henüz tamamlamamış olan bir memleketin iltihakı halinde, müsavi rekabet şartlarını kabul etmeğe imkân yoktur. Binaenaleyh Türkiye bu yönden muayyen bir zaman için himayeye muhtaçtır denilebilir. Bu keyfiyet ise Türkiye için iltihak şartları arasında müतालâ edilmesi gerekir. Kanaatimizce üye devletler arasındaki iş birliği zihniyeti bu himayeyi mümkün kılacağı merkezindedir. Nitekim, ziraat sektörünü pazara sokarken otarşik bir temayül göze çarpmakta, birlik üyelerinin hali hazırda kendi ziraatlerine ayrı ayrı tatbik ettikleri himaye politikalarının istikbalde de büyük ölçüde devam edeceği anlaşılmaktadır⁶. O halde bu anlayış içinde iktisaden gelişmemizi teşvik maksadıyla müşterek pazara girişimize ait olan şartlar lehimizde tādil edilebilir. Bittabi bu himaye şartlarının muayyen bir periyotla mukayyet olacağını da unutmamak icabeder.

V — AVRUPA MÜŞTEREK PAZARI VE ORMANCILIGIMIZ.

Avrupa Müşterek Pazarının ormancılık münasebetlerini tetkik etmek için evvelç pazara dahil 6 memleketin orman durumunu ele almak gerekir.

Bu altı memleketin yani Batı Almanya, Belçika, Fransa, Hollanda, İtalya ve Lüksemburg'un genel orman sahası 25.026.000 hektar olup, takriben Batı Almanya'nın genel yüzölçümüne eşittir. Bu 25.026.000 ha. rın memleketlere dağılışı ve orman nisbeti ise şöyledir⁷:

	Orman sahası (bin ha.)	Orman nisbeti (%)
Batı Almanya	6.900	28,3
Belçika	601	19,7
Fransa	11.565	21,0
İtalya	5.625	19,2
Lüksemburg	83	32,1
Hollanda	248	7,1
Toplam	25.025	Ortalama % 21,6

Dikkat edilirse bu memleketler içerisinde orman sahasının büyüklüğü itibariyle Fransa başta gelmekte ve birliğin orman sahasının %46 sını ülkesinde toplamaktadır. Ancak, Fransa'nın bu orman sahası servet kaynağı olarak tetkik edilirse, baltalık ve korulu baltalıkların 55% nisbetinde bir yer işgal ettikleri görülür. İtalya'da ise baltalık nisbeti daha da fazladır (61%). Birliğe dahil memleketler içerisinde ormanlarını servet kaynağı olarak en iyi kullanan Batı Almanya'dır ve bu memlekette baltalık nisbeti 7% dir, bu nisbetin 3% ü korulu baltalıktır. Diğer üye memleketlerin orman vüs'atleri o derece önemli değildir.

Mevzuumuz yönünden bu memleketlerin her birisine ait odun istihsal ve istihlâki durumunun aydınlatılması lâzımdır. Bu maksatla aşağıdaki cetvel tertiplenmiştir⁸.

Memleketler	Odun istihsalı milyon m ³	ha. a düşen m ³	Ortalama odun istihlâki milyon m ³	Aradaki fark milyon m ³
Hollanda	0,90	3,60	4,70	3,80
Belçika	2,35	4,37	6,80	4,45
Fransa	27,86	2,84	31,90	4,04
Almanya	49,70	3,92	81,00	31,30
İtalya	13,00	2,40	16,80	3,80
Lüksemburg	—	—	—	(Önemli değil)
Toplam	93,81		141,20	47,39

Bu cetvelden açıkça görülüyor ki, müşterek pazara dahil memleketlerin hepsi de kendi istihallerinden fazla odunu istihlâk etmektedir. Binaenaleyh ihtiyaçlarını karşılayacak ormanları olmayan bu memleketler istihlâkleri için mutlaka odun ithal etmek mecburiyetinde kalacaklardır.

Şu halde denilebilir ki, müşterek pazar kurulması ile bu memleketler odun istihlâk açıklarını aralarında kapatacak durumda değildirler, daima bu pazarın dışına müracaat etmek mecburiyetinde kalacaktır, ticaret muvazenesinde daima odun aleyhine bir açık bulunacaktır. İşte bu açık takriben 20.000.000 m³ ten fazladır. Şimdi bu açığı biraz daha yakından tetkik edelim. Şayet mâmül halde ithal edilecek kâğıt, karton, mihaniki hamurun bu miktara odun olarak katıldığı düşünülürse, istihlâk açığı 40.000.000 m³ ü bulmaktadır⁹. 1 ha. ibrelî ormanın 4 m³ verdiği kabul edilirse, 10.000.000 ha. ormana ihtiyaç göstermektedir. Memleketimiz orman sahasının 10,5 milyon ha. olduğu nazara alınrsa, yurdumuz ormanları genişliğinde bir orman sahasına tekabül eder. Ancak Türkiye koru ormanlarından dahi ortalama ha. da 4 m³ lük bir verim temin etmek mümkün değildir. Ayrıca bu 40 milyon m³ e 2.000.000 ton kadar tropik memleket ağaçlarını da ilâve etmek icabeder. Bu halde 47 milyon m³ rakamı elde edilmiş olur. Netice olarak, müşterek pazar memleketlerinin odun ticareti yö.ünden daima harice muhtaç oldukları söylenebilir.

Şu hale nazaran müşterek pazarın kurulması bu memleketlerin ticari açığının karşılıklı giderilmesi noktası üzerinde bir rol oynamıyacaktı. Esasen daha ön-

⁸ Ormancının cep kitabı. Ankara, 1950. S. 74-75.

⁹ Le Chatelier, X: Ag. yazi S. 391.

⁶ Aktan, R.: Müşterek Pazar Bağışında Türkiye Ziraatı. S.B.F. Yayın No. 14. Ankara, 1950. S. 93.

⁷ Le Chatelier, X: La forêt Française devant le marché commun. P.F.F. Belg. 1951. No. 12. S. 310.

ce bu memleketlerin çoğu gümrük tarifelerini indirmişler ve ithalat serbestisine doğru gitmişlerdir.

İç ticaret, yani 6 memleket içerisinde yapılan iç ticaret bakımından meseleyi ele alırsak, mübadele engelleri ortadan kalkınca, şüphesiz odun ticaretinde bir canlanma vâki olacaktır. Bu hareket, bilhassa ormanlık sahalarda ve daha ziyade alıcılar için odun nakliye masraflarının fazla olmadığı mahallerde görülecektir. Aynı zamanda bu odun alıcıları arasında sınaî müessese sahipleri de bulunacağından, odun ticaretindeki canlılık daha da artacaktır. Bir Fransız sanayicisi Almanya'dan odun almak imkânını bulduğundan Almanya'da odun fiyatları yükselebilecektir. Hattâ bu sebeptendir ki, Almanlar Fransız alıcıların hasıl edebileceği rekabet endişelerini gizlememektedirler.

Bunun gibi, kıymetli kaplamalık yapraklı ağaç bakımından da Fransızlar aynı durumda bulunmaktadır.

Bu neticeler, fazla alıcı bulacak olan hususî orman sahipleri lehinde görünmekte ise de, millî orman servetinin harabiyete sürüklenmesi ihtimali de mevcuttur. Zira fazla talep karşısında kesimleri arttırarak gelirin çoğaltılması yoluna gidilebilecektir. Böylece kesimlerin kitlevî şekilde ve usulsüz yapılması ormanların tahribini intaç edebilecektir. Binaenaleyh müşterek pazar dolayısıyla hususî orman sahiplerine, ormanların istikbali yönünden, mühim vazifeler düşmektedir. Pazarın âniden açılması, genişlemesi karşısında ormanların harabiyetine sebep olmamalıdır. Hususî orman nisbetinin fazla olduğu Fransa (%64,8), Almanya (%41,2)¹⁰ gibi memleketlerde mevzuun önemi pek fazladır.

Bu şartlar altında odun sanayicileri de iptidâî madde tedariki hususunda sıkıntılı duruma düşmek endişesindedirler. Fakat onlar için en önde yapılacak şey, produktiviteyi arttırmak için bütün gayretlerin sarfedilmesidir. Ancak bu sayede Avrupa piyasasında tutunabileceklerdir. Bittabi bu gayretler arasında konsantrasyona yani hususî orman işletmesi ile kereste fabrikası ve mobilye fabrikasının birleşmesi gibi şâkuli veya kereste fabrikalarının veya bazı mobilye fabrikalarının aralarında birleşmesi gibi ufki temerküzleşmeye gitmek yahut bazılarını tahvil etmek, yani bir mobilye fabrikasını kontraplak fabrikası haline ifrağ ederek işteğal mevzuunu değiştirmek hususları söylenebilir.

Avrupa Müşterek Pazarının ormancılık münasebetlerini incelerken sadece odunun pazar içi memleketlerdeki muhtemel akislerini tesbit etmek kâfi gelmez. Bu faaliyetlere muvazi olarak, orman konusunda, pazar memleketleri daima açık verdiklerinden, bütün vasıtalarla bu eksikliği kapatmak ve ilerde daha fazla bir açığa mahal bırakmamak gerekir. Bunun için de her türlü produktivite tedbirleri yanında, mevcut baltalıkların koruya tahvili gibi produktivite bakımından çok önemli olan bir hususu ele almak, ormanlarda envestismanları (yol, bina, sair tesisler) çoğaltmak ve hususile ağaçlandırmalara önem vermek ve onları çoğaltmak son derece zaruri ve ihmal edilemez tedbirlerdir. Çünkü hariçten odun tedariki güç bir hale gelmektedir. Müşterek pazar memleketlerinin odun ithal ettiği memleketler, daha ziyade İskandinav (İsveç, Noveç, Finlandiya) memleketleridir. Bunlar ise Avrupa müşterek pazar memleketleri arasında olmayıp, Avrupa serbest ticaret bölgesine dahildirler. Diğer taraftan bu memleketler, ham maddesini odun teşkil eden ihrac

maddelerini mamul veya yarı mamul şeklinde yahut kâğıt, kâğıt hamuru şeklinde ihrac etmekte ve gayri mamul halde odun ihracatlarını gittikçe azaltmaktadırlar. Halbuki, odun işleyen her çeşit sanayi, müşterek pazar memleketlerinde de kurulmuş ve gelişmişlerdir. Bu sebeptendir ki, müşterek pazar memleketleri daha çok odunu gayri mamul halde temin etmek istemektedirler.

Müşterek pazarın kurulmasından sonra çok daha çetinleşmiş olan bu problemler, halen üye memleketlerin etüd etmiş olduğu müşterek ormancılık politikasının mevzuu halindedirler.

O halde bu müşterek ormancılık politikası üzerinde de kısaca durmak faydalıdır. Mâlûm olduğu üzere, 1957 müşterek pazar anlaşmasında kabul edilen bir gayeye göre, üye devletler tedricen müşterek bir ekonomi politikası tatbik edeceklerdir. İşte bu gayeyi tahakkuk ettirmek için anlaşmanın 3 üncü maddesinde bir takım tedbirlerden bahsedilmektedir. Bunlar arasında, gümrük resimleri ile kontenjanların kaldırılması ve müşterek bir gümrük tarifesi tatbikinden başka, sermaye, hizmet ve şahısların serbestçe münakalesi, nakliyat ve ziraat sahasında müşterek bir politikanın tesisi, ticari politikaların koordinasyonu ve müşterek pazarın faaliyeti için lüzumlu ölçüde millî mevzuatın birbirine yaklaştırılması zikredilebilir.

İşte asıl bu tedbirlerdir ki, anlaşmanın orijinalitesini meydana getirmekte ve onun basit bir gümrük birliği olmadığını göstermektedir. Zira bu tedbirler çok geniş bir tâbir olan mevzuatın yaklaştırılmasına kadar gitmektedir.

Dikkat edilecek olursa, yukardaki tedbirler arasında müşterek bir ziraat politikasından da bahsedilmektedir. Fakat bu politika anlaşmanın II No. lu ekinde sayılan zirai mahsuller için câri olacaktır. Bu ekinde ise orman mahsullerinden bahis yoktur. O halde, bir müşterek ormancılık politikasından bahsedilemez. Bu böyle olmakla beraber, müşterek bir ormancılık politikası fikri, 1958 den beri müşterek pazarın bir kısım üyeleri tarafından ortaya atılmıştır¹¹. Bu 6 memleketin idarecileri müşterek ormancılık politikasının nekonomik tarafını tâli derecede kaldığını ve fakat bu politikanın orman yönünden önemli olduğunu, bu anlayışın ise, anlaşmanın mahiyetinden çıkarılabileceği kanaatinde idiler. Aynı zamanda yukarıda da izah edildiği gibi, üye devletlerin odun ticareti ve orman bakımından problemleri aynı idi. Ormanlık sahanın muhafazası, ormanların islah ve tevsii.

İşte bu esaslara dayanarak 1958 ve 1959 görüşmeleri, nihayet Avrupa İktisadi İşbirliği Teşkilatının Komisyonu marifetiyle 1959 da bir ormancılık konferansına ulaştı. Bu konferasta hususî orman sahipleri, orman işletmecileri, öğreticiler bulunuyorlardı ve millî heyetler 10 aza ile tahdit edilmişlerdi. Konferans esnasında istihsal, kıymetlenbdirme, odun ticareti ve hususî ormanlar mevzularında müşterek ormancılık politikasının ana hatlarını tâyin etmek için, üç çalışma grubu teşkil edildi. Neticede çalışma gruplarının vermiş oldukları raporlar birleştirilerek müşterek ormancılık politikası hakkında bir metin elde edilmiş oldu. Binaenaleyh mesele, normal usule göre, bu politikanın müşterek pazar tarafından kabulü ve tatbikine kalmaktadır.

Bu metine göre, müşterek ormancılık politikasının esasları şu noktalarda toplanmaktadır.

10. Politique nationale Forestière en Europe. FAO. rev. Roma 1954 S. 125 ve 24.

11. Le Chatelier, X: Marché commun et politique forestière commune. R.F.F. No. 2, 1960, s. 115-116

Evvelâ, ormanın öneminin sadece ekonomik plânda değil, daha ziyade ziraatle, dağ ekonomisiyle, su ve toprakların himayesiyle, iskânla olan münasebetlerinde belirlediği noktasına temas edilmiştir. Bilâhare husule gelen bir çok ormancılık problemleri arasında ormanın ıslâhı, genişlemesi ve onların milli kaynakları koruması, orman mahsullerinin, nebat ve tohumların ticaret kaideleri, ormancılık araştırmasının koordinasyonu, orman istihallerinin çoğaltılması, özel ormanların parçalanması problemleri ve bir idare ünitesinin yaratılması v.s. gibi hususlar ele alınmıştır.

Görülüyor ki asıl bu problemler ormancılık yönünden ehemmiyetlidirler ve üye devletlere büyük faydalar sağlayabilirler.

Ancak, bu problemlerin daha derince etüd edilmesine ihtiyaç vardır. Bu sebeple Avrupa Ekonomik İşbirliği Teşkilâtı içinde (şimdi O.C.E.D.) daimi bir organa da ihtiyaç duyulmuş bulunmaktadır.

Demek oluyor ki, ormancılık problemleri artık mahalli değil, milletlerarası problemler olarak ele alınıp müştereken halledilmek yolundadırlar, ve bu keyfiyet de ormancılık için önemli bir merhale teşkil etmektedir.

İşte bu umumî meselelerden sonra, memleketimiz ormancılığa ait başlıca problemlerin müşterek pazar karşısında nasıl halledilebileceği noktası ele alınmalıdır.

1 — Önce, odun ticareti yönünden, konuyu incelemek lâzımdır. Hemen ifade etmek mümkündür ki, memleketimizde odun mahsulleri itibariyle daha ziyade dış piyasalara muhtaçtır. Yani daima bir açığı tebarüz etmektedir. Hiç bir zaman bir orman mahsulü ihracatçısı değildir ve bu günkü şartlar altında da olamaz. Bu güne kadar odun ithalatı daima ihracatımızdan çok fazla olmuştur. Bu fark yüz binlerce m³ ün ve hattâ bazan milyon m³ ün üstüne çıkmaktadır¹². Durumun kısa bir periyod içerisinde ihracat lehine değişeceğini kabule imkân yoktur.

Bundan başka ithal edilen orman mahsullerinin %98 i kullanacak oduna ait bulunmakta ve daha ziyade, İsveç, Finlandiya, Avusturya ve Yugoslavya'dan temin olunmaktadırlar.

Umumiyetle Türkiye odun ithalatı, II nci Dünya Harbinden sonra, devamlı surette artmış, buna mukabil ihracatı azalmıştır. Bittabi bunun arzuya çâyan olduğunu söylemek lâzımdır. Zira, orman mahsulleri istihlâkinin artmasına mukabil, ormanların verimi bunu karşılayacak durumda değildir ve Dr. İnal'e göre, bu ikisi arasında 400-500 % nisbetinde bir fazlalık vardır¹³. İşte bu sebepledir ki memlekete kabil olduğu nisbette odun ithal etmek gerektir. Hiç olmazsa bu suretle şehirlerle, mühim sanayi müesseseleri ihtiyacı karşılanmış olacaktır.

Tâli orman mahsulleri itibariyle ise durum şu merkezdedir. Bu mahsullerin istihlâke verilen kısımlarından hariç kalanı ihraç edilmektedir; ithalât hemen hemen yok gibidir. Defne yaprağı, Palamut tırnağı, Palamut hülâsası, mazı, sumak, sığla, yağ; cehri; ıhlamur, kitre, çam fıstığı, günlük, katran, kestane, salep gibi mahsuller arasında en önemli olanları palamut, palamut tırnağı ve hülâsası, mazı sığla yağı, katran ve kestanedir. Bunların hepsi ortalama 27-28.000 ton kadar ihraç edilmekte

ve ortalama olarak 8-9 milyon liralık bir para temin etmektedirler¹⁴. Bu maddeler arasına reçineyi de sokmak kabildir.

Şu hale nazaran Türkiye Avrupa Müşterek Pazarına girdiği takdirde, odun ticareti yönünden hiç bir tehlike yoktur; bilakis bu memleketlerden odun ithali imkânları mahdut ölçüde bile olsa mümkün görülebilir. Fakat umumiyetle üye devletler hiç bir şekilde memleketimize odun ihraç edecek durumda değildirler. Memleketimizin o memleketlere odun ihracı ise, bu günkü şartlar altında mümkündür. Bu itibarla hali hazır durum devam edecektir.

Orman tâli mahsullerinin satışına gelince, bu hususta daha geniş imkânlar temin edilebileceği aşikârdır. Ancak Yunanistan'ın müşterek pazara girmesiyle belki rekabet bahis mevzuu olabilirse de (reçine, mazı, meyan kökü), pazar, her iki memleketin istihsalini massedecek durumda bir istihlâke sahiptir demek mümkündür.

Müşterek pazara girildiği takdirde, odun piyasamızda bir hareket beklemek kanaatimizce mümkün değildir. Zira müşterek pazar memleketleri ile aramızda mesafe fazladır. Odun nakliye bedeli o nisbette yükselecektir. Binaenaleyh bir Türk odun alıcısının müşterek pazar memleketlerinde talep artışına sebep olması veya bir İtalya'nın, Almanın bir Fransızın Türk odun piyasasına iştiraki her zaman için mümkün değildir. Bittabi bu keyfiyet fiatlar seviyesine bağlıdır. Odun aslı mahsullerinin Türkiye fiatleri yüksek olduğu takdirde de ithalât çoğalabilir. Binaenaleyh bu noktada kereste fabrikalarımızın rasyonalizasyon tedbirlerini son derece önem vermeleri lâzımdır ki bu gibi durumlara sebebiyet verilmiş olmasın ve mâmüllerini satabilsin.

Yunanistan'ın müşterek pazara girmesinden sonradırki, odun ticareti yönünden bir hareket bahis mevzuu olabilir. Zira İstanbul ve İzmir piyasası Rum alıcılar veya Pire piyasası da Türk alıcılar yüzünden bir canlılık kazanabilirler.

Burada ayrıca bir noktaya temas etmek icabeder, o da, bu odun talebi karşısında hususi ormanlardaki kesimlerin artacağı noktasıdır. Ancak, bu tesir bizim için hiç bir suretle nazara alınamaz; çünkü bizde hususi orman miktarı esasen azdır. Buna mukabil Yunanistan için biraz daha müessir bir hâdise telâkki edilebilir. Bu memlekette hususi orman nisbeti %24 olup ortalama olarak 500 bin ha. dan ibarettir¹⁵.

Bütün bu izahata rağmen, memleketimizin Avrupa müşterek pazarına girmesiyle odun mahsulleri ithali bakımından geniş bir imkân yoktur. Ancak mevzii bazı imkânlar bulunabilir. Zira esas itibariyle müşterek pazar memleketleri odun ihracatçısı değildirler. Şâyet memleketimiz Avrupa serbest ticaret bölgesi içerisinde yer almış olsaydı, bu birlik içerisinde yer alan Avusturya, bizim için son derece cazip bir odun ithal memleketi olurdu. Zira 3.100.000 ha. ormana sahip olan bu memleket 13.000.000 m³ (9.200.000 m³ ü kullanacak odundur) olan istihsalinden, ancak 7.000.000 m³ istihlâk edip 6.000.000 m³ ünü de ihraç etmektedir. Memleketimize yakın m³ ile bu sebeple nakliye masrafları da fazla değildir. Bittabi serbest bölgeye dahil İsveç ve Norveç için de aynı mülâhazaları serdetmek kabildir. Bu memleketler orman mahsullerinin büyük ihracatçılarıdır ve her yıl dünya piyasasına ortalama 25.000.000 m³ odun satmaktadırlar. Zaman zaman İzmit kâğıt fabrikaları için lüzumlu kâğıt odunu

12 Dış Ticaret İstatistiklerinin kısa bir tetkiki keyfiyeti kolayca gösterebilir.

13 İnal S.: Türkiye ormancılığının ana davası. Ormancılar C. 100 yıl neşriyatı No. 7 Ankara S. 309

14 Ormancılık istatistikleri albümü (1950-1954). S. 110

15 Politique nationale forestière en Europe. FAO. Neş. Roma, 1954. s. 141

bu memleketlerden tedarik edilebilmektedir. Avrupa serbest ticaret bölgesi odun ithali bakımından bize daha cazip görünüyorsa da diğer bir çok hususlarda istenmiyebilir. Faraza bu bölgeye dahil devletler ziraatı tamamen antlaşmanın dışına çıkarmışlardır.

2 — Avrupa Müşterek Pazarına girmek, ormancılığımızın sosyal problemleri üzerinde kanaatimizce müsbet tesirler yaratacaktır¹⁶.

Serbest seyahat dolayısıyla bir İtalyan veya Alman işçisi memleketimize gelebilecektir. Orman işçisi müşterek pazar memleketlerine gidip yetiştirme imkânı bulacak, böylece kalifiye işçi yetiştirilerek iş prodüktivitesi artırılmış olacaktır. Bundan başka çalışma şart ve şekilleri değiştirilebilecek, gerek orman ve gerekse kereste fabrikaları işçileri Avrupadaki işçilerin sahip olduğu hakları elde edebilecek, bu suretle refahları yolunda ileri bir adım atılmış bulunacaktır. Gerçi umumiyetle Türk işçileri için bazı iş kollarında işsizlik kendisini gösterebilecektir. Kanaatimizce bu keyfiyet orman işçisi için bahis mevzuu değildir; bilâkis daha geniş iş imkânları açılacağı umulur.

3 — Diğer taraftan Avrupa Müşterek Pazarı memleketlerinden her türlü orman istihali için lüzumlu malzemeyi daha kolaylıkla ve daha ucuz olarak temin etmek mümkün olacaktır. Bunların orman istihalleri üzerine müsbet tesiri olacağı aşikârdır.

4 — Başka bir husus da Müşterek Pazar memleketlerinden gerektiği halde yardım ve kredi temini mümkün olacaktır. Zira, ileride müşterek bir ekonomi politikası takip edilecektir. Bu politika içerisinde geri kalmış üye memleketlere yardım eli uzatılması ve bu arada ormanların muhafazası, islah ve geliştirilmesi ve ağaçlandırma konularında gereken yardım ve yatırımların yapılması uzak bir ihtimal değildir. Çünkü bunların yapılması önce millî ekonomi ve hususile zirai ekonomimiz için büyük bir teminat, daha sonra da bizatihi müşterek pazar memleketleri için bir kazanç olacaktır.

İşte bütün bu söylenen hususlara bir de müşterek ormancılık politikası projesinin tahakkuku temennisi eklenirse, müşterek pazar ormancılığımız için hayırlı bir merhale telâkki edilebilir. Zira bu sayede üye devletlerin ormancılık politikaları ormanları daima muhafaza, islah ve geliştirme ile beraber ağaçlandırma esaslarına dayanacak ve bu politika artık müstakar bir politika olacaktır.

Esasen Türkiye ormancılığının kuruluşu ve bugünkü seviyesine çıkması Avrupa memleketleri ve hususile Fransa ve Almanya gibi müşterek pazara dahil devletlerle yapılan sıkı ve devamlı temaslar neticesinde olmuştur. Bugün de bu sıkı münasebetlerden vazgeçmeğe imkân yoktur. Avrupa müşterek pazarının, bu geleneğin devamını temin ile ormancılığımızın gelişmesine yardım edeceğinden şüphe edilemez.

Netice olarak denilebilir ki ekonomik bakımdan çok ileri bir durumda olan müşterek pazar memleketleri arasına girmek Türkiye ormancılığı için hayırlı sonuçlar verecektir.

MARCHÉ COMMUN ET LES FORETS DE TURQUIE

Il est bien évident que les relations des nations du Monde s'augmentent actuellement. Grâce à ces relations on a créé des organisations diverses. L'une de ces organisations est du Marché commun. Le Marché commun présente une communauté économique qui a pour but de la mise en commun de l'économie des six pays (La République Fédérale d'Allemagne, la France, la Belgique, l'Italie, le Luxembourg et les Pays-Bas). Il constitue un marché de 170 millions d'habitants. Ce marché représente une puissance nécessaire entre les deux marchés; c'est -à- dire entre le marché soviétique et le marché américain.

Aupourd' hui certains pays de l'Europe veulent participer à ce marché. Parmi ces pays, peuvent indiquer la Grèce et la Grande-Bretagne. La Grèce a obtenu une participation très favorable et convenable. Notre pays est en train d'être membre du marché commun. J'espère qu'un jour la Turquie sera membre de cette communauté économique européenne.

La cause propre du marché commun est l'envie de développement économique par la voie de libre échange internationale. De même, parmi les buts de cette communauté on peut compter la création d'une Europe nouvelle.

D'autre part, les objectifs du Traité de Rome sont la suppression progressive des droits de douane, et l'établissement d'un tarif commun, la libre circulation des capitaux, des services et des personnes, et enfin l'élaboration d'une politique économique commune. Pour atteindre ces objectifs il y a une période transitoire de 12 à 15 ans.

Quant à notre pays, on voit deux groupes de personnes qui ont les idées très différentes. L'une de ces groupes pensent qu'il est très utile pour notre pays, de participer au Marché commun du point de vue économique et politique. Mais l'autre groupement est contre le Marché commun. Moi, je suis partisan du premier groupe.

Après cette présentation on peut d'abord au problème forestier. Tout d'abord il s'agit d'étudier le patrimoine forestier des six pays membres. Les forêts totales de ces pays sont les suivantes:

Nom des pays membres	Superficie des forêts	Taux de boisement
	(ha)	%
R. F. d'Allemagne	6.900.000	28,3
Belgique	601.000	19,7
France	11.565.000	21,6
Italie	5.629.000	19,2
Luxembourg	83.000	32,1
Pays - Bas	248.000	7,1
Total	25.026.000	21,6 %
		(Taux moyen)

¹⁶ Sosyal Politikamız yönünden mevzuun etüdü için bakınız: Telas, C.: Avrupa İktisadi Camiisi içinde sosyal politikamızın muhtemel gelişme istikametleri. Ank. 1960. S.B.F. Yayını No. 104-86

Ce tableau indique que le taux de boisement est suffisant pour les six pays. Cependant, ces forêts ne sont pas comparables quant à leur productivité et leur composition.

Il faut indiquer, tout de suite, la place importante des surfaces de taillis et de taillis - sous - futaie en Italie (61 %) et en France (55 %). L'un de ces pays (La R. F. d'Allemagne) utilise les forêts comme une source bien équilibrée et même ce pays a un taillis de 7 %.

On sait que cette communauté poursuit tout d'abord un but économique. Alors, il faut prendre le bilan des ressources et les besoins. Malheureusement, ce bilan est toujours déficitaire, c'est-à-dire les six pays sont gros importateurs de bois et leurs forêts insuffisantes pour les besoins. Ce déficit peut être estimé à plus de 60 000 000 m³. Or, il s'agira de mettre en oeuvre tous les moyens susceptibles de réduire ce déficit en augmentant la productivité, les investissements et les reboisements. Ces mesures sont trop urgentes, parce que les pays Scandinaves tendent de plus en plus à réduire leurs exportations en bois et au contraire à augmenter leurs envois de produits finis au semi - finis. L'institution de la communauté a créé, de plus, une difficulté à ce sujet. A cause de cette position, les six pays membres devront faire l'objet d'une politique forestière commune. Dans l'ensemble de cette politique forestière commune on peut citer les problèmes suivants: les plans de restauration et d'extension de la forêt et leurs moyens de financement, la coordination de la recherche forestière, les règles de commercialisation des produits forestiers, le problème du morcellement de la propriété privée et la créations d'unités de gestion etc...

Maintenant on doit passer les problèmes forestiers de la Turquie. Il est bien certain qu'il faut souligner aux exportations et aux importations en bois. A ce point de vue, le bilan est toujours déficitaire comme les pays du Marché. Ce fait est nécessaire pour pays, car les forêts de la Turquie ne sont pas suffisantes en quantité et en qualité pour compenser les besoins du pays. Quant aux produits accessoires (les résines, les galls du chêne, les tilleuls, l'huile de liquidamber, les feuilles de certains arbustes, etc...), ce sont généralement des produits de consommation dans le pays, mais on en exporte de temps en temps.

Dans cet aspect particulier, si l'on participe au Marché commun, il n'y a rien de craindre pour le commerce de bois et de produit accessoire; au contraire, on peut compter même les importations de bois de papier et de cellulose. Nos produits accessoires de bois peuvent exporter sans aucun obstacle, bien que nos produits soient comparables à ceux de la Grèce. Parce que ce marché de 170 millions d'habitans peut consommer certainement ces produits.

Il paraît peut - être favorable en raison de notre importation, de participer à la Zone de libre échange, mais ils ne faut pas oublier que ce Traité laisse l'agriculture en dehors de coopération économique.

Au point de vue social, les salariés turcs devront obtenir leurs droits facilement contre les patrons. A part, les salariés pourront aller n'importe quel pays membre et grâce à cela, trouver les travaux favorables. D'autre part, les salariés allemands ou italiens voudront venir chez nous et ils pourront élever les nôtres. De ce fait il sera aussi très utile, pour nous, d'entrer dans Marché Commun.

En outre, la participation à ce marché, nous pourront obtenir les objets néces-

saires et les instruments pour la production forestière. Parce qu'il n'y aura rien de droits de donane à la fin de la période.

Un autre profit du Marché Commun, c'est l'obtention d'un crédit et d'une aide pour développer l'économie de notre pays. Car ce but est dans l'économie politique commune des six pays. En même temps, l'économie politique commune couvre la protection la restauration, le développement et l'extention des forêts, le reboisement. Ainsi la politique forestière de Turquie sera obligée de suivre cette voie et elle atteindra une étape ou elle restera stable et continuera sans rien changement dans un délai très court comme il existe aujourd'hui.

En somme, il me semble que les forêts de la Turquie obtiendront de très grands profits si l'on entre à Communauté économique européenne.